

Woning als startpunt voor een nieuw leven

Fotograaf Jildiz Kaptein

Dak- en thuislozen zeulen vaak een loodzwaar pakket aan problemen met zich mee: verslaving, criminaliteit, psychiatrische en lichamelijke aandoeningen, schulden. Tot voor kort zat huisvesting er meestal niet in zo lang ze niet waren afgekickt of psychiatrisch behandeld. Tegenwoordig wordt daar anders over gedacht. Eerst een dak boven je hoofd, dan de rest: Housing First. Het blijkt een succesvolle aanpak te zijn.

“Het is eigenlijk zo logisch”, zegt Martin Boersma. “Ook een kind heeft een veilige basis nodig om zich te kunnen ontwikkelen. Dat geldt voor volwassenen net zo goed.” Boersma is persoonlijk begeleider bij HVO-Querido. Deze in Amsterdam gevestigde organisatie is gespecialiseerd in opvang en hulp aan mensen die de regie over hun leven kwijt zijn, onder wie jongeren en volwassenen die op straat leven. Dat gebeurt in samenwerking met onder meer GGZ-instellingen, woningcorporaties, zorgverzekeraars en de gemeente. Vroeger doorliep een dakloze een heel traject tot een zogeheten ‘stabiele mix’ was bereikt: schuldenvrij, gebruik onder controle en in behandeling voor zijn psychiatrische aandoening. En dan begon de zogeheten woonladder: eerst dagopvang, dan beschermd wonen en om uiteindelijk te worden voorgedragen voor een zelfstandige woning. Teammanager Wessel de Vries: “Maar daarmee kreeg je onvoldoende mensen van de straat af. Het proces duurde veel te lang, met grote kans op terugval.”

Kan iemand die misschien jaren op straat heeft geleefd wel een huishouden runnen?

De Vries: “We hebben met elke cliënt eerst een goed gesprek. Hij of zij moet heel gemotiveerd zijn, anders lukt het niet. Zie je een kans voor jezelf? Realiseer je je dat het erg hard werken is? Verder stellen we als voorwaarden dat de cliënt de huur betaalt en niet voor overlast zorgt. We zeggen: als je niet weet hoe het moet, komen we je helpen. We komen

regelmatig langs maar ze kunnen ook elke dag bij ons terecht met al hun vragen. De cliënt is de regisseur van zijn eigen leven. Dat houdt ook in dat hij verantwoordelijk is voor z’n eigen traject. We beoordelen mensen op hun gedrag, niet op hun verleden.”

Waaruit bestaat jullie hulp?

Boersma: “We pakken het gestructureerd aan. Heel basale dingen als hoe verzorg je je huis en jezelf, hoe ga je met geld om en met je burens. We begeleiden intensief, laten de regie waar het kan, compenseren waar het moet. Maar we begeleiden ook bij het vinden van werk of een opleiding. Voor de komende jaren wordt hier het project Working First voor gestart. Intussen lopen ook andere trajecten via de GGZ, bijvoorbeeld een therapie of afkickprogramma.”

De Vries: “In twee maanden tijd moeten ze laten zien dat ze het serieus aanpakken, dat is een soort proeftijd. Daarna tekenen ze het huurcontract. Ze huren van ons, dus de woning is ons eigendom. Als alles goed gaat krijgen ze uiteindelijk een eigen woning en gaan ze op eigen kracht verder.”

Hoe reageren burens als er een cliënt van u naast hen komt wonen?

Boersma: “Meestal lukt het om overlast te voorkomen, maar we zien wel vaak dat onze cliënten een stigma hebben. Het is best moeilijk voor ze om te bepalen wat ze over hun verleden zeggen. Een cliënt van mij had bij een sollicitatie iets opgemerkt over het feit dat hij in een beschermde woongroep had gewoond. Toen ging het opeens niet door. We vinden dat deze mensen juist bewondering verdienen. Het is een geweldige prestatie die ze leveren.”

Hoe zijn de resultaten tot nu toe?

De Vries: “Het gaat heel goed. De overgrote meerderheid blijft zelfstandig wonen en krijgt zijn leven weer op de rails. Op dit moment wonen een kleine 225 mensen zelfstandig met onze hulp. Sinds het project van start ging in 2006

zijn 270 mensen uiteindelijk in een eigen huurwoning gaan wonen.”

Boersma: “Voor jongeren is het niet zozeer de ideale aanpak als wel de laatste kans om weer deel te gaan nemen aan de maatschappij. Krijgen ze deze kans niet, dan glijden ze af, met alle gevolgen en kosten van dien.”

Naar Amerikaans voorbeeld

Housing First is gebaseerd op het succesvolle New Yorkse programma Pathway to Housing uit 1992. De zelfstandige woningen voor daklozen liggen er verspreid in gewone wijken. Volgens bedenker Sam Tsemberis is dat belangrijk voor het gevoel erbij te horen. De aanpak is bewezen succesvol, zelfs bij mensen die bij voor wie andere programma’s niet werkten. De kosten zijn aanzienlijk lager dan opvang in instellingen, detentie of verblijf in psychiatrische ziekenhuizen. Het model vindt inmiddels overal ter wereld navolging.

HVO-Querido startte in 2006 samen met de Alliantie Amsterdam en Arkin met Housing First onder de naam ‘Discus Amsterdam’. Sinds 2013 is er ook voor jeugd een speciaal huisvestingsprogramma, dat HVO-Querido uitvoert in samenwerking met Spirit, Jeugd & Opvoedhulp.

Delano

Delano (net 18) woont sinds kort op zichzelf, in een eigen huurwoning in Amsterdam. Al jong zonder moeder en in de steek gelaten door zijn vader, zwierf hij van de ene naar de andere instelling en woonde hij in groepen. Hij kon nergens aarden, was vaak doodongelukkig, zorgde voor overlast. Nu hij eindelijk een eigen plek heeft voelt hij zich goed. Hij heeft moeten leren hoe hij zijn huis schoonhoudt. Aanvankelijk was het een zwijnenstal, maar langzamerhand lukt het en koopt hij spullen op Marktplaats om het gezellig te maken. Hij volgde vroeger therapie om, zoals hij het

noemt, “de narigheid uit zijn jeugd” te verwerken, en krijgt hulp bij het vinden van werk. Volgend jaar gaat hij naar het mbo. “Ik ben nu best wel een gewone, blijde jongen. En ik probeer ook een chille buurman te zijn, dus om 10 uur ’s avonds zet ik de muziek uit.”

Manfred

“Ik had geen leuk leven”, zegt Manfred (45), “en ik was ook geen leuk persoon.” Meer dan vijftien jaar zwierf hij op straat. Elke dag moest hij aan 100 euro zien te komen om coke en heroïne te kunnen kopen. Alleen als hij vast zat had hij een dak boven zijn hoofd. Na een periode

“Na zoveel jaren aan de zijkant te hebben gestaan, weet ik weer hoe het is om mens te zijn”

van afkicken, terugval in zijn verslaving, opnieuw afkicken en diverse vormen van opvang en begeleid wonen, kreeg hij een kans om het te proberen met Housing First. Hij vindt het geweldig. “Na zoveel jaren aan de zijkant te hebben gestaan, weet ik weer hoe het is om mens te zijn. Je moet het helemaal zelf doen, maar als je ondersteuning wilt krijg je die. Ze gaan uit van je sterke kanten. Samen met mijn hulpverlener heb ik met geld leren omgaan. En ik ben helemaal clean. De wijk waar ik woon geeft zoveel rust. Ik woon er over 3 dagen 56 maanden. En het belangrijkste: het contact met mijn dochter is hersteld, mede omdat ik een eigen woning heb. Het is de grootste overwinning uit mijn leven.”

Meer informatie

Eerste Ringdijkstraat 5
1097 BC Amsterdam
020 561 90 90
info@hvoquerido.nl
www.hvoquerido.nl